

Масловський Б.М.

студент,

Науковий керівник: Пелех І.В.

*кандидат юридичних наук, викладач,
Запорізький національний університет*

ЗАСАДИ КОНСТИТУЦІЙНОГО ЛАДУ В УКРАЇНІ

Конституційний лад України є важливою складовою існування держави характеризується низкою істотних ознак, зокрема: суверенністю, демократизмом, гуманізмом, реальністю, системністю, науковою обґрунтованістю, історизмом, наступністю, програмним характером, гарантованістю конституційного ладу. Важлива роль у гарантуванні конституційного ладу належить, поряд з Конституцією, конституційному законодавству (законам про вибори, референдуми, політичні партії та інші об'єднання, про органи державної влади, про територіальний устрій тощо), а також іншим галузям законодавства, зокрема адміністративному, кримінальному, інформаційному, митному, військовому тощо.

Сьогодні у вітчизняній юридичній науці по різному визначається поняття конституційного ладу в Україні. Але різниця в поглядах на розуміння відповідної категорії не заважає вітчизняним ученим здійснювати дослідження відповідного питання, тому важливо визначити їх основні засади. Дослідження правової категорії «конституційний лад» для сучасної науки конституційного права є достатньо плідним.

Даним питанням займалися такі вчені, як Ю.О. Фрицький, В.М. Шаповал, В.Ф.Погорілко, О.Г. Мучник, М.В. Савчин.

На думку Ю.О. Фрицького, конституційний лад у найзагальнішому вигляді проявляється у закріпленні в Основному Законі форм і засобів організації держави [1, с. 99].

В.М. Шаповал розглядає поняття конституційного ладу у вузькому та широкому значенні. У вузькому смислі конституційний лад – це сукупність усіх правовідносин, спричинених і закріплених конституцією [2, с. 50].

У широкому тлумаченні він визначає конституційний лад як: 1) сукупність правовідносин, що виникають у зв'язку із застосуванням норм конституції та інших джерел галузі конституційного права; 2) сукупність основоположних правовідносин, закріплених і нерідко спеціально виділених конституцією; 3) систему конституційних положень, здебільшого сутнісного характеру, котрі іноді наділені найвищим рівнем юридичної жорсткості (убезпеченні від скасування чи змін) [3, с. 279].

На думку В.Ф. Погорілка, конституційний лад України є системою суспільних відносин, передбачених і гарантованих Конституцією і законами, прийнятими на її основі і відповідно до неї [4, с. 135].

О.Г. Мучник пропонує розуміти під конституційним ладом систему принципів, що дозволяють реально забезпечити дотримання прав і свобод людини, визначаючи його «юридичним хребтом», на якому формується і тримається вся політична система країни [5, с. 41-42].

М.В. Савчин характеризує конституційний лад як конкретний тип системоутворюючих компонентів національної правової системи, в основі

яких лежить сукупність соціальних цінностей та відповідна національна правова традиція [6, с. 11].

О.В. Прієшкіна під конституційним ладом розуміє нормативну форму опосередкування та взаємодії суспільного і державного ладу [7, с. 16].

Слід зауважити, що різне тлумачення поняття «конституційний лад» зумовило виникнення дискусії у наукових колах з цього питання.

Отже, узагальнюючи точки зору вчених, поняття конституційний лад поглинає в себе не лише юридичний зміст, але воно обумовлено, крім права, рівнем правосвідомості, розвитком політичної культури та етики. Право та мораль повинні забезпечити невідворотність покарання по відношенню до будь-якого громадянина або посадовця, які посягають на конституційний порядок.

Проблема розуміння пояснюється тим, що поняття конституційного ладу є відносно новим, утім, в останні роки стало широко використовуватися в українській науці та законодавстві.

Щоб забезпечити реальність конституційного ладу України він має бути гарантований усіма органами державної влади та Конституцією України. Тому, щоб в цілому забезпечити конституційний лад України необхідно дотримуватись Основного Закону України.

Таким чином, переважна більшість принципів і норм Конституції характеризують організацію державного апарату, державу, її сутність і соціальне призначення, таким чином, закріплюється державний лад України, де вихідними положеннями, що визначають ідеологію державного будівництва України на сучасному етапі, спрямованість правової системи, шляхи її реформування є загальні засади конституційного ладу.

Список використаних джерел:

1. Фрицький Ю.О. Загальні засади конституційного ладу в Україні // Конституційне право України: підруч. / О. Ф. Фрицький. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 535 с.
2. Шаповал В.М. Сучасний конституціоналізм: монографія / В.М. Шаповал. – К.: Юридична фірма «Салком»; Юрінком Інтер, 2005. – 560 с.
3. Шаповал В.М. Конституційний лад // Юридична енциклопедія. В 6-ти т. – Т. 3 (К-М). – К.: Українська енциклопедія, 2001. – 789 с.
4. Конституційне право України /В.Ф. Погорілко, О.Ф. Фріцький, О.В. Городецький, М.І. Корнієнко та ін. ; За ред. В. Ф. Погорілка. – К.: Вид-во «Наукова думка», 1999. – 727 с.
5. Мучник А.Г. Комментарий к Конституции Украины / А.Г. Мучник – К.: Парламентское издательство Украины, 2000. – Кн. 1. – 254 с.
6. Савчин М.В. Конституційний суд України як гарант конституційного ладу: автореф. дис.. к. ю. н.: 12.00.02 / М.В. Савчин. – К., 2003. – 17 с.
7. Прієшкіна О.В. Конституційний лад України: актуальні питання становлення, інституціоналізації та розвитку: мо- ногр. – О.: Фенікс, 2008. – 280 с.